

TÄHEKE

Nr 9

1999

Külas
tüdrukul, kes
ei kartnud hunti

Looke
sõbralikust
krokodillist

Jutuke
sõnakuulmatust
autost

Haruldane
loomake
oravhiir

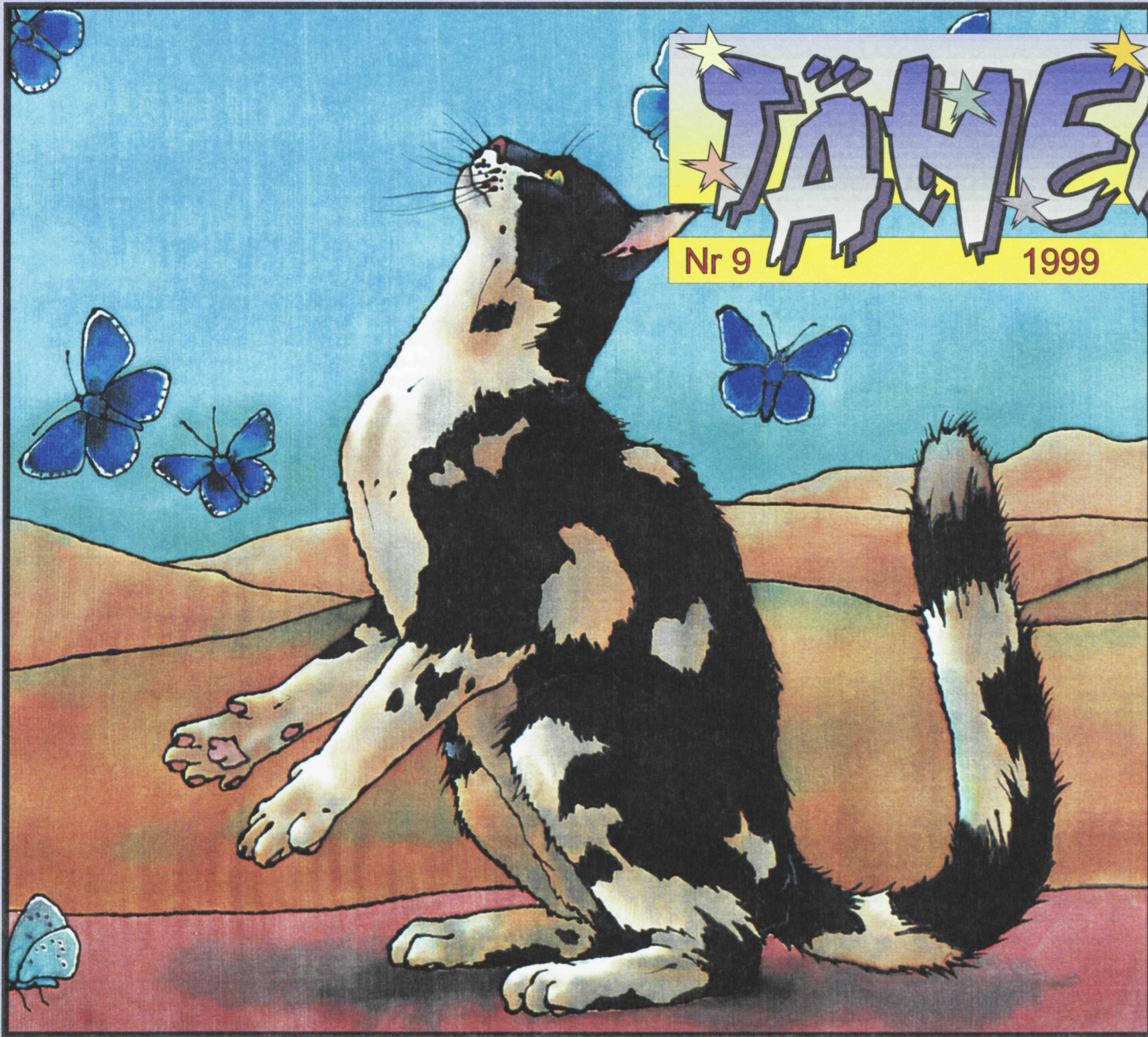
Mari käib
kodukoolis

Esimese päeva
ümbrikud

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

TÜDRUKUD

METSADE JA MÄGEDE VAHEL

Tpruu! ütles ohje hoidev Leili. Tagaplaanil Punamäe taluhooned.

KUIDAS LEILI KOOLI LÄHEB

1. septembril läheb Leili kooli jalgrattaga. Ta lükkab oma rohelise raamiga ratta rinnakust üles taluhoonete tagant mööduvale metsateele ja istub siis sadulasse. Hoo saab kohe sisse. Esialgu läheb sõit allamäge.

Vasakule jääb kõrge, kodutalule nime andnud Punamägi, paremale tihedat võsa täis kasvanud Rabaauk. Rabaauku on juttude järgi maetud rahapada. Leili vanaisa on unes näinud rahapaja valvurit, punast koera. Vanaisale öeldud unes, et kui läheb rahapada välja kaevama, siis ei tohi sellest kellelegi rääkida. Minema peab täpselt südaööl.

Vanaisa ei ole rahapaja otsimist veel ette võtnud. Leili võtaks, kui peaks unes punast koera nägema.

Üle kilomeetri keerutab teeke, kus enamjaolt kaks autot teineteisest mööda ei mahuks, läbi vana kruusakarjääri, raiestikuservades ja

voortejalamil. Siis tuleb pikk sirge lõik võsavahet. Nagu tunnelisuust paistab ees heledat avarust. Leili jõuab välja põldude-niitude vahele. Sõita jääb veel üle kolme kilomeetri.

Leili endise klassijuhataja arvates on Leili kuus kilomeetrit Harmi koolilaste kõige pikem koolitee. Kuni see võimalik, käib Leili koolis jalgrattaga. Talvel viib isa ta autoga kooli. Sageli on siis suusad autos. Koju peab Leili enamasti saama oma jõul. Mõnikord minnakse ka hobusega vastu.

MIDA LEILI OMA KODUTALUST TEAB

Leili teab neid asju ema ja vanaisa juttude järgi. Esimene Punamäe peremees olnud Leili vanaisa vanaisa Tõnu. Mõisnik võtnud Tõnu kodutalu maad mõisale, Tõnu saadetud metsade-mägede taha uut elu sisse seadma. Sellest ajast on Punamäel alles vana kaasa võetud rehielamu, mis uues paigas uuesti üles

laoti. Leili teab, et Mahtra sõja ajal olnud Tõnu 16 aastane ja näinud, kuidas haavata saanud talupojad Mahtrast kodudesse pöördusid. Mahtra sõjast endast Leili veel suurt ei tea, seda ta varsti koolis õpib.

SUVEPÄEVAD

Mingem kaks kuud tagasi. Kui hommikusöök söödud, oma võreaiakeses väikese võimlemisega ametis olevale alla aastasele Mihklile pai tehtud, ootab õu täis päikest ja loomade häälitusi. Ema on juba varakult toimetamas. Emisel on 10 pörsast, laudas mitu kesikut, õuel ja marjapõõsaste vahel kõkutab kanakari, küülikud ootavad toitu. Tütred saavad nii mõnelgi pool aidata.

"Leili, viige Virvega kitsed välja!"

Punamäel on kolm lüpsvat kitse, sokk ja trobikond tallesid. Leili teab, et kitsepiim on väga tervislik.

Kitse lüpsmisega saab 5 aastane Virve hakkama.

"Sest saadik kui ma kitsepiima joon, pole ma palavikus olnudki," kinnitab Leili. Kitsepiima kasulikkusest hoolimata Leili kitse lüpsmist ei armasta. Meelsamini lüpsab Leili lehm Punikut. Kui kitsed kodu lähedal mäerinnakul kõide pandud, läheb naispere karjamaale lüpsile. Lüpsile minnakse kaarikuga. Neli lehma on ööd-päevad metsakarjamaal. Heinamaadel, kust tee läbi viib, öitsevad pääsusilmad ja kullerkupud. Sellal, kui Leili Tõmmikut, Moonit ja Punikut kraavile jooma viib, käib Virve härjavärssi kallistamas. Härjavärss Pull on laste lemmikloom nagu hobune Juss, kellega ratsutada lubatakse. Kui õed vahest riidu lähevad, siis peamiselt selle pärast, kes saab Jussi õhtul nurmelt koju tuua.

Loomad joovad tammi taga, millega Leili neile vett paisutab. Tammi tegi Leili kraavile mätastest ja metsaraidurite poolt maha jäetud puunottidest. Ka must lehm Nelli tuuakse sinna jooma, aga seda teeb ema. Nelli on nimelt kuri loom ning teeb pidevalt puhh! ja puhh!. Lapsed tema ligi ei lähe.

Laste lemmik Pull.

Punamäe järv on metsa peidus.

PUNAMÄE METSLOOMAD

Päris mitmed loomad, keda enamik lapsi alles loomaaias näeb, on Leilile tuttavad koduümbrusest. Rebast on Leili sageli näinud. Metskitsi ja jäneseid ka. Rästiku peale on Leili sattunud mitmel korral. Ta tundis rästiku ära turjal olevatest sakkidest.

Mida Leili teeb, kui rästikut kohtab?

"Jään liikumatult seisma," ütleb Leili. "Ootan, kuni ta ära läheb."

Rästiku puhul on see mõistlik teguviis, kuid Leili on kindel, et vahest peab ka teisiti talitama. Möödunud talvel koolist koju tulles märkas Leili kahte hunti võsavahelisel teel. Siis hüppas Leili tee kõrvale pajupöösasse. Pöösa oksad prakساتasid. Hetke pärast olid hundid kadunud.

KODUÜMBRUS TÄIS AVASTUSI

Sellest, mida enamik lapsi alles koolis õpib, saab Leilile ja 5 aastasele Virvele justkui iseenesest selgeks. Aias sumisevad mesilased. Mask peas, on Leili isa kõrval saanud vaadata, mis tarus toimub. Karjamaal leidsid tüdrukud nõmmelöökese pesa. Nüüd on nad ettevaatlikult jälginud, kuidas pojad koorusid ja suureks kasvasid. Tüdrukud on näinud, kuidas sünnivad talled ja vasikad, kuidas võrsub vilja ja kasvab kõrs. Kännu aastaringe lugedes on Leili teada saanud puude vanust, sipelgapesa kõrval kükitades silmitsenud kuklaste toimetusi. Mul oli rikas lapsepõlv, ütleb Leili tõenäoliselt kunagi kõige selle kohta.

Punamäel käis ja pildistas JAAN RANNAP

ENO RAUD

HIIR KASSI KANNUL

KASSIL OLI KIIRE, SEST
TA VÄGA KARTIS HIIREKEST,
KES TEDA ULJALT TAGA AJAS
JA PIIKSUS NII ET MAJA KAJAS.

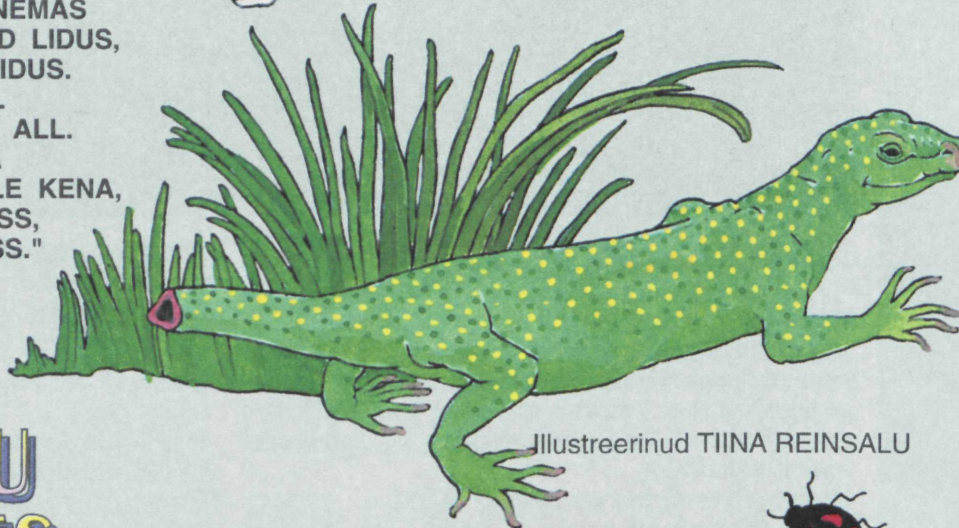
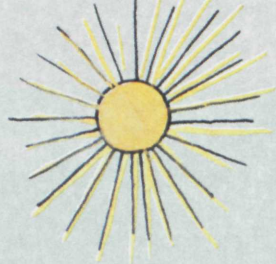
KASS HULLUPÖÖRA HÜPPEID TEGI
JA AJAS MAJAS TOAD KÕIK SEGI.
HIIR AGA PÜSIS KANNUL TAL
NII LAUA PEAL KUI VOODI ALL
JA LÕPUKS KASS NII SÖGENES,
ET AKNAST VÄLJA PÕGENES.

KOER OLI ÕUES KETIST LAHTI
JA PIDAS KUUDI JUURES VAHTI.
KUID NÄHES KASSI LÄHENEMAS
TA TUNDIS JULGUST VÄHENEMAS
NING SIIS ÜHTÄKKI, KÕRVAD LIDUS,
TA ÕUULT METSA POOLE LIDUS.
KASS OLI AGA KANNUL TAL
TEEL METSA JA KA METSA ALL.
HIIR TULI KÕIGE VIIMASENA
JA PIIKSUS: "SEE KÜLL POLE KENA,
VAID PIGEMINI HOOPIS PLASS,
ET KOERA TAGA AJAB KASS."

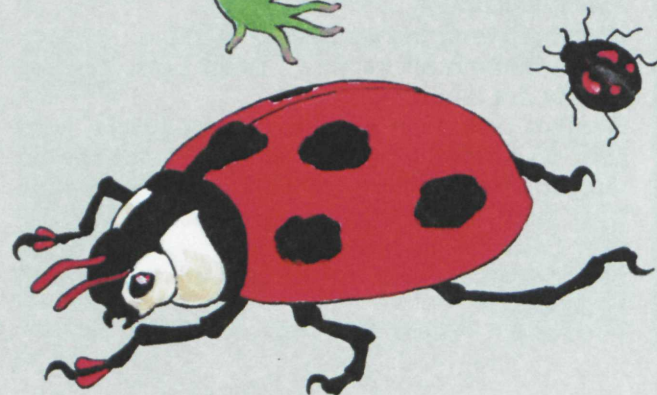
ENO RAUD

LEPATRIINU MERE ÄÄRES

KORD LEPATRIINU LENDAS MERE ÄÄRDE,
KUS VESI OLI TALLE POOLDE SÄÄRDE
JA ET KÄEPÄRAST OLII PUHAS MEREVESI,
SIIS LEPATRIINU ENNAST ÜLE KERE PESI.
EI LÄINUD AGA PESEMINE PÄRIS TÄPPI,
JÄI TIIBADELE IKKA SEITSE MUSTA TÄPPI.

Illustreerinud TIINA REINSALU

ELLEN NIIT

VÄRSIJUPPE VÄIKESELE JAKOBILE

JAKOB OMA KARU-SELLIGA
TAHAKS VEIDI SÕITA KARUSSELLIGA,
TAHAKS SÕITA MAALE MAMMA-KOJU,
VÕTTA KAASA ARMSA MÖMMU-POJU,
MINNA MAALE SÕOMA MUSTIKAID,
SILITAMA KOERAKUTSIKAIK,
RUIUTAMA MAMMA KESIKUID,
TUIUTAMA PAPA MESIPUID.
ÕHTUKS JAKOB OMA KARU-SELLIGA
TULEB KOJU JÄLLE KARUSSELLIGA.

*

VANNIVAAL SEE TAHAB PESTA
IGAL ÕHTUL OMA KESTA.
JAKOB TEDA LAHKELT AITAB,
NÜHIB, SEEBITAB JA PAITAB,
UHAB ÜLE KARGE VEEGA,
SAAB KA ENDA PUHTAKS SEEGA.

*

JUBA PÄIKE LOOJA PUGES,
JUBA EMA JUTTU LUGES,
JUBA KUSTUTATI TULI,
JAKOBILE UNI TULI.
AEG ON PUHATA.
HEAD ÖÖD!

ENO RAUD

SISALIK JA TEMA SABA

RINGI KÄIES MÖÖDA RABA,
KAOTAS SISALIK KORD SABA
JA OLII TÄITSA SABAVABA.
AGA SISALIKU SABA,
JATKAS KÄIMIST MÖÖDA RABA
JA MÖTLES: "HEA ON OLLA VABA!"

HELJO MÄND
ISA EI VEERI

ISA AJAB HABET,
ISA MÄNGIB KABET,
ÜHTKI TÖÖD EI VEERI,
SEINA TAPETSEERIB,
AKNAID-UKSI VÄRVIB,
HEKITARA KÄRBIB,
KASTAB AEDA, NIIDAB,
LAPSE LAULU KIIDAB.
TÖSTAB LAPSE ÖHKU,
MÕODAB RÕOMURÕHKU.

HELJO MÄND
MÕISTATUS

PLIKA JUSTKUI PRÄÄNIK,
POISS ON NAGU PONKS.
ÜTLE, KES ON VÄÄNIK ?
KELLE SEES ON KONKS ?
KELLE SEES ON NAGU NAGI,
VÄIKE SALASOPP,
KUHU PANNA NALI
NAGU MÜTS VÕI JOPP ?

HELJO MÄND
ÜKS JA KAKS

ÜKS KORD ÜKS ON ÜKS,
ÜKS PLUSS ÜKS ON KAKS,
KORD ON ÜKS, KORD KAKS,
LAPSE PEA ON PAKS.
LAPSE PEA ON PAKS,
OTSAS JÕUD JA JAKS.
AGA SELGE POLE,
MILLAL ÜKS VÕI KAKS.
ÜKS KORD ÜKS ON ÜKS,
ÜKS PLUSS ÜKS ON KAKS.
AGA MIDA TÄHENDAB –
KASVA VEEL ÜKS VAKS.

HELJO MÄND
KORRAKOOL

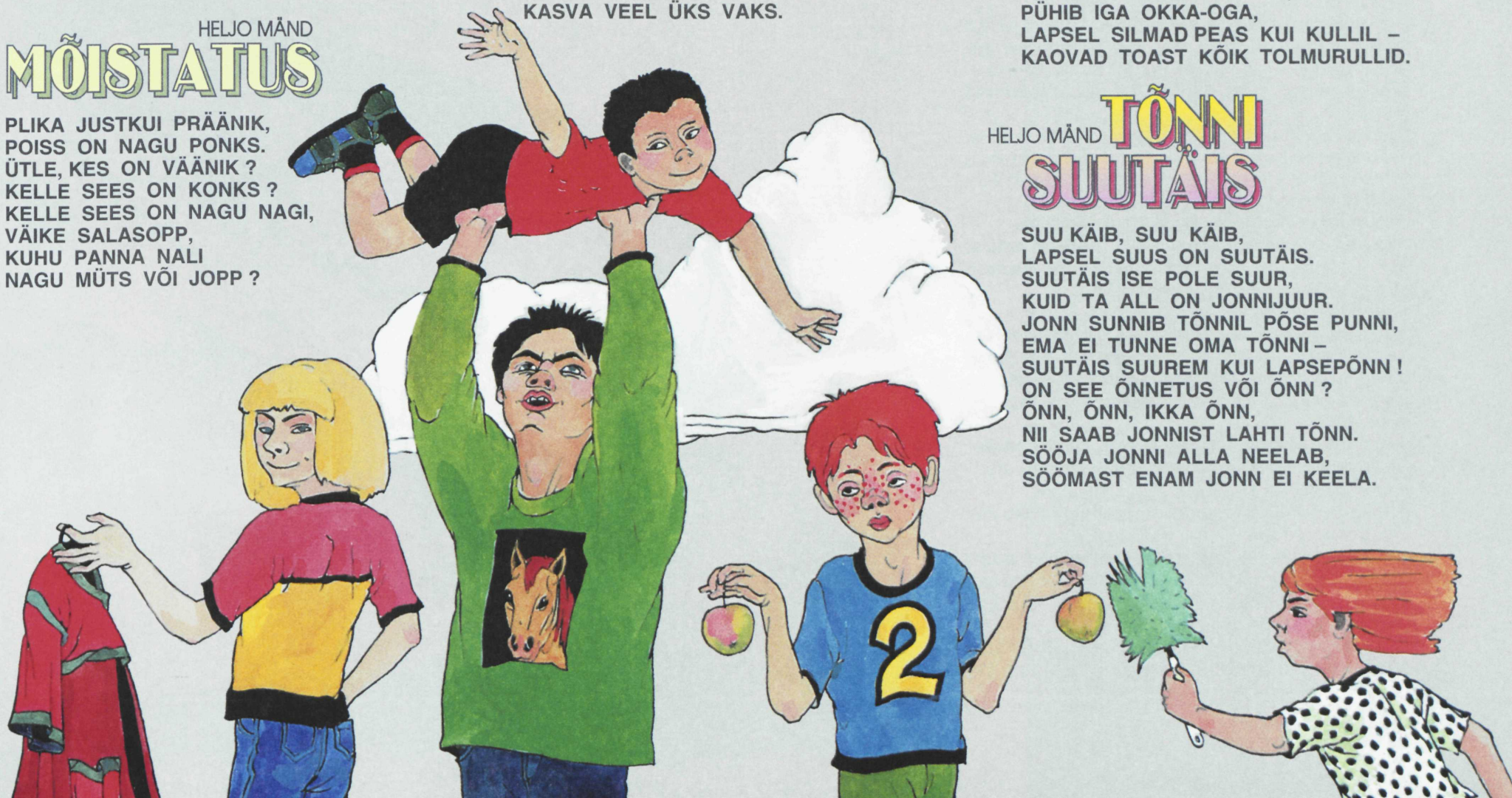
TIPP-TAPP, TIPP-TAPP,
LAPSEL KÄES ON TOLMULAPP.
KORRAKOOLI LÄHEB,
ÕPIB PUHTUST PÄHE.

EI OLE HALBA ILMA HEATA.
KUID KAS HEAD ON ILMA VEATA ?
IGAL HEAL VÕIB OLLA VIGA,
KUI TA TEHTUD LIGA-LOGA.

LAPS EI PÜHI LIGA-LOGA,
PÜHIB IGA OKKA-OGA,
LAPSEL SILMAD PEAS KUI KULLIL –
KAOVAD TOAST KÕIK TOLMURULLID.

HELJO MÄND
**TÕNNI
SUUTÄIS**

SUU KÄIB, SUU KÄIB,
LAPSEL SUUS ON SUUTÄIS.
SUUTÄIS ISE POLE SUUR,
KUID TA ALL ON JONNIJUUR.
JONN SUNNIB TÕNNIL PÕSE PUNNI,
EMA EI TUNNE OMA TÕNNI –
SUUTÄIS SUUREM KUI LAPSEPÕNN !
ON SEE ÕNNETUS VÕI ÕNN ?
ÕNN, ÕNN, IKKA ÕNN,
NII SAAB JONNIST LAHTI TÕNN.
SÖÖJA JONNI ALLA NEELAB,
SÖÖMAST ENAM JONN EI KEELA.

LUGU SÕBRALIKUST KROKODILLIST

Ühel kaugel maal elas kord krokodill, kes ei tahtnud olla kuri. Talle ei meeldinud nagu teistele krokodillidele loomi kiusata ja inimesi taga ajada. Tema tahtis olla loomadega sõbralik ning lastega mängida. Viimaks jõudis krokodill otsusele, et peab minema ja otsima võluri.

"Ainult võlur oskab minu murele lahenduse leida," arvas krokodillike ja ronis oma kodu-jõest välja.

Otsimine oli pikk ja vaevaline. Kuum päike kõrvetas. Krokodill pidi iga natukese aja pärast mõnes jões või järvekeses jahutust otsima. Aga lõpuks nägi ta kaunilt sätendavat mäge.

"See peab küll olema võlumägi. Ja seal sees elab siis võlur. Ega üks tavaline mägi küll niimoodi ei sätenda," mõtles krokodill ja hakkas arglikult sinnapoole minema.

"Mis sind minu juurde toob?" päris võlur.

"Ma-ma..." kogeles krokodill, "mul on mure. Ma ei taha olla tige. Tahan olla loomadele sõber ja lastele mängukaaslane."

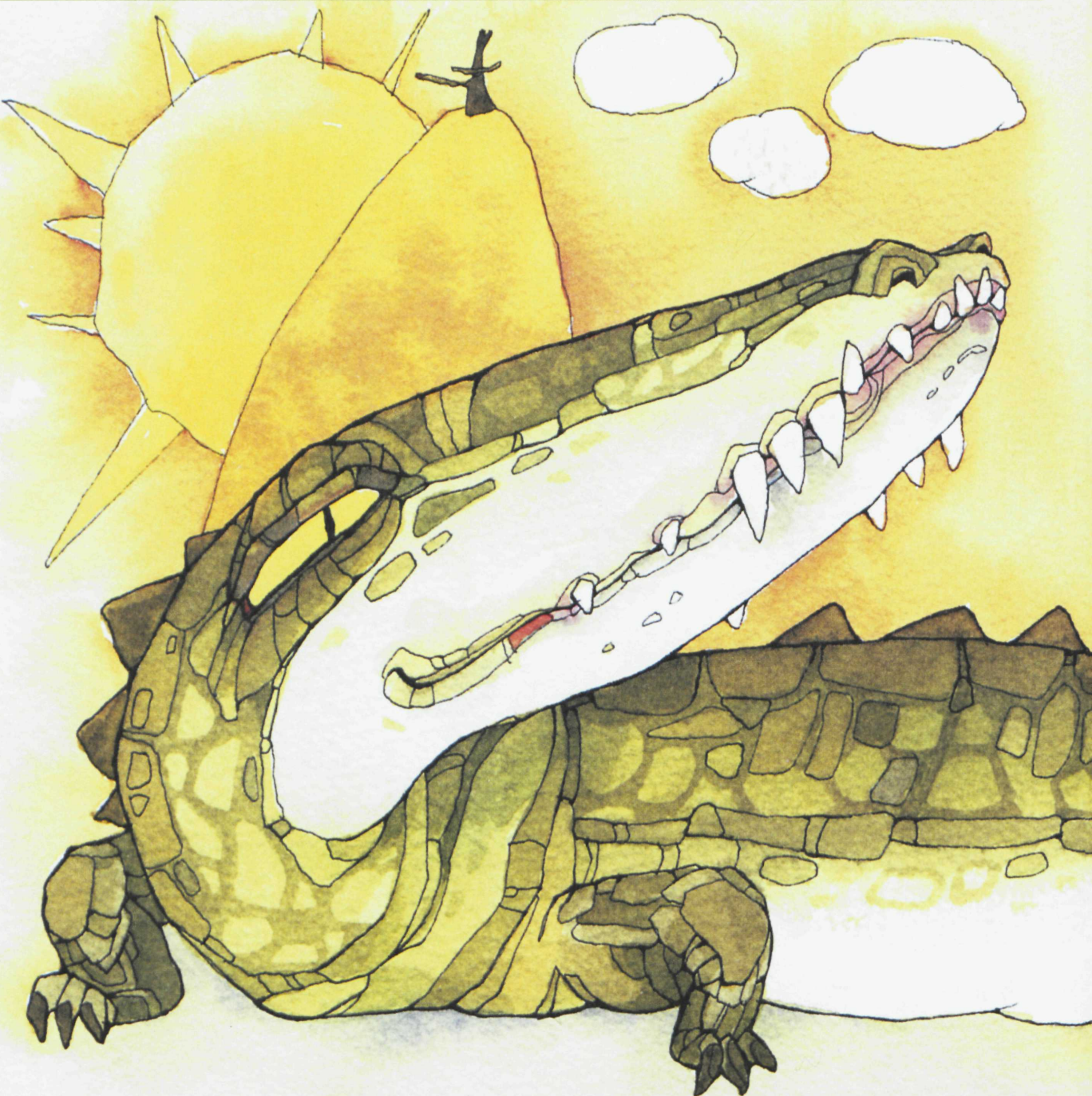
Võlur mõtles veidike.

"Sinu murele tean ainult ühe lahenduse. Ma pean su võluma mängukrokodilliks. Mängukrokodillid on plastmassist. Nad ei saa hammustada. Nendega mängivad lapsed meeleldi."

Võlur viibutas oma võllurikeppi. Hetke pärast lebas tema jalge ees pisike plastmassist mängukrokodill.

Öösel, kui kõik magasid, viis võlur krokodilli mänguasjapoodi.

Järgmisel päeval käis mänguasjapoes palju lapsi. Mängukrokodilli ostis endale tüdruk nimega Rebekka. Ta armastas väikest krokodilli väga. Päeval mängis ta temaga lasteaias, öhtul sulistas temaga vannis ja öösel magas krokodill tüdruku kaisus. Ja krokodill oli oma eluga väga rahul.

RÖÖVEL JA INGEL

Poiss ja tüdruk joonistasid. Poiss joonistas röövli, tüdruk inglil. Röövel oli hambuni relvas-tatud. See tähendab, et tal olid käed ja vöövahe nii relvi täis, et nuga tuli hoida hammaste vahel. Inglil midugi relvi ei olnud. Ja vähe sellest, tal ei olnud isegi tiibu.

"Miks su inglil tiibu ei ole?" küsis poiss.

"Inglitel polegi tiibu," teadis tüdruk. "Ega nad linnud ole."

"Kuidas nad siis lendavad?" uuris poiss.

"Nad ei lendagi. Inglid lihtsalt ilmuvad sinna, kus neid kõige rohkem vajatakse. Tegelikult on nad nähtamatud."

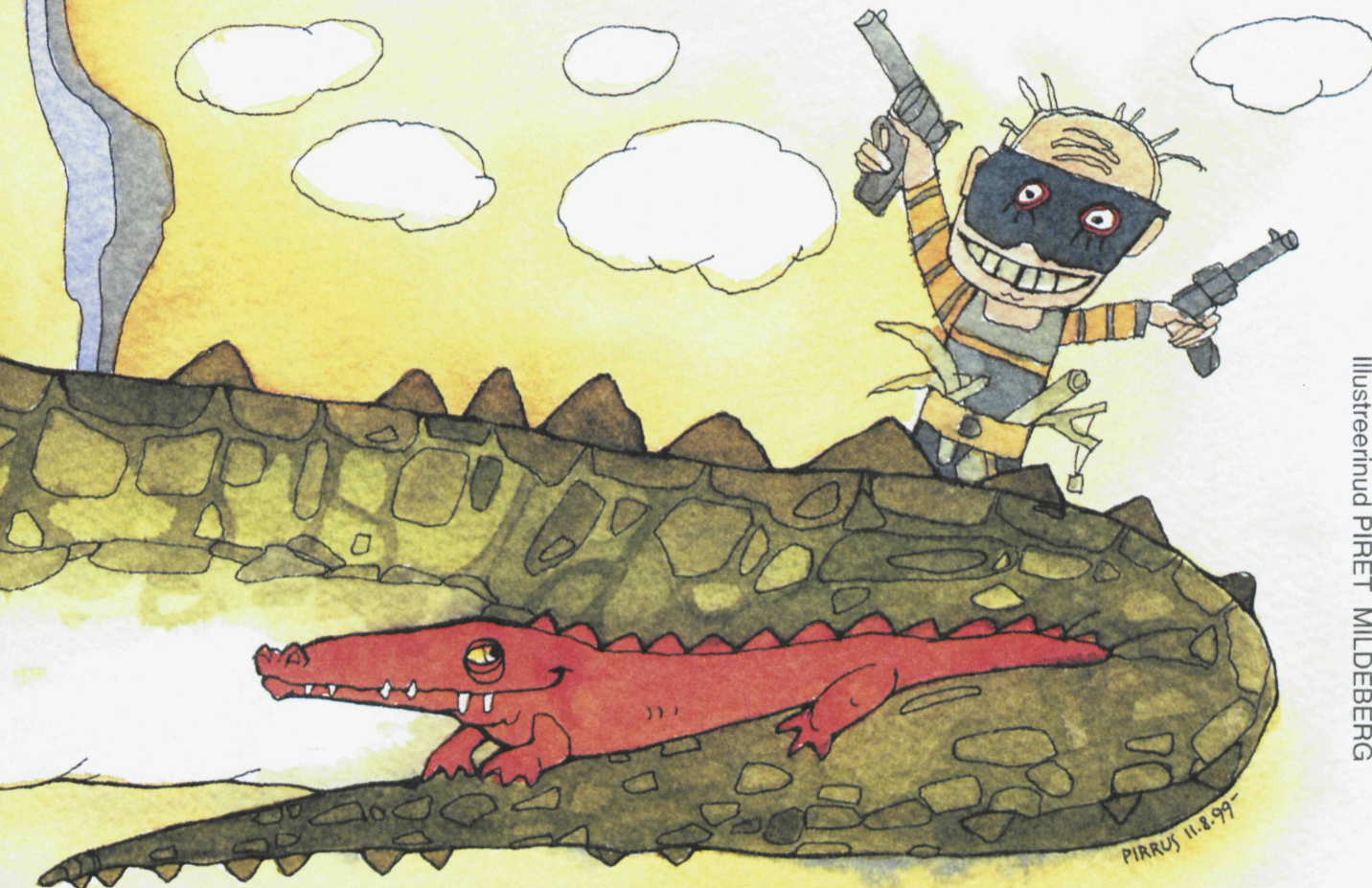
Poiss joonistas musta pliiatsiga röövli näole

maski. Röövel ei ole ju nähtamatu. Ja ükski röövel ei taha, et teda ära tuntaks.

"Mask ei aita," ütles tüdruk. "Inglid näevad ka maski taha."

"Nähku!" naeris poiss. "Aga nüüd laseb mu röövel sinu inglil maha!" Ta joonistas terava otsaga kuuli, mis parajasti väljus revolvritorust suitsupilvekese saatel.

"Kas sa siis ei teagi, et inglid on surematud?" imestas tüdruk, kuid lasi igaks juhuks kustukumil kiiresti käia. Varsti oli tema paber taas puhas ja valge, nii et kuri kuul ei leidnud sealt kedagi. Tüdruku joonistatud ingel oli end vaid korraks näidanud ja jälle nähtamatuks muutunud.

Illustreerinud PIRET MILDEBERG

SININE VABADUS

Suits pugus korstnast välja ja hingas kergendatult. Umbesed lõõrid ja tahmane korsten jäi seljataha. Ees ootas piiritu vabadus. Vabadus oli erksinine. Sinises vabaduses ujusid mõned ilusad valged pilved. Just niisugune vabadus oli midagi väärt! Suits pidas pilvi oma sugulasteks. Hästi lähedalt sugulasteks. Need olid talle suureks eeskujuks. Ta tahtis tingimata pilvedeni jõuda ja nende sarnaseks saada. Aga pilved ei püsinud paigal.

"Oodake!" hüüdis suits.

Vähe sellest, et pilved ei oodanud. Nad koguni kiirendasid lendu.

"Jälle tahab see vastik suits meile külje alla pugeda!" ütles üks.

"Me ei tohi seda nõginina küll ligi lasta!" lisas teine. "Ei mingil juhul!" nõustus kolmas. "Ta määriks kindlasti meie kõhu mustaks!"

Suits kuulis seda ja solvus. Solvus nii hirmsasti, et pugus korstnasse tagasi. Sugulased või asjad! Pole talle sihukesi valgete kõhtudega eputisi tarvis! Ja mis vabadus see kah on, kui kardad kõhtu ära määrida! Säherdune vabadus pole ju miskit väärt!

Korstnas oli küll pime ja kitsas, aga see-eest kodune. Siin ei kippunud keegi vähemalt solvama. Kusagil kõrgel kumas vabaduse sinine neli-nurk. Aga suits ei vaadanud enam selle poolegi.

TUMEROHELINE AUTO ei kuula sõna

AINO PERVIK

Sadas kõvasti vihma.

Mööda teed sõitis tumeroheline auto. Vihm voolas ojadena mööda esiklaasi alla. Kojamehed tegid tublit tööd, et auto silmanägemist selgena hoida, kuid see polnudki nii lihtne. Niiviisi oli raskes sajus väga paha teed jälgida ja see tegi tumerohelise auto hirmus närviliseks.

Teeveeres seisis ema kahe lapsega ja hääletas.

"Oh heldeke," mõtles peremees, "ma peaksin nad küll peale võtma! Sellise sajuga on patt väikseid lapsi tee äärde jätta."

Ta kavatseski pidurdada, kuid tumeroheline auto porises vastu:

"Vaata kui märjad ja mudased nad on! Nad ju määrivad mind ära!"

Ja kihutas ise kiiresti edasi.

Peremees vajutas küll pidureid, kuid tumeroheline auto ei teinud teist nägugi. Tema muudkui kihutas.

Alles kümme kilomeetrit eemal hakkasid pidurid jälle peremehe sõna kuulama. Rahulolevalt sumisedes sõitis tumeroheline auto läbi ladiseva vihma edasi. Ta ei saanud üldse aru, kui paha ta oli. Tema meelest oleks iga normaalne auto nõnda talitanud.

Illustreerinud KAMILLE SAABRE

Lagrits ehk oravhiir

Täna tahan ma sulle jutustada põnevast loomast, kes õige isemoodi ja ka väga haruldane on. Nimigi tal niisugune naljakas – lagrits. Kunagi olevat see loomake olnud Eestis üsna tavaline. Nagu näed pildilt, on lagrits põneva ja lõbusa välimusega. Ta on rotist veidi väiksem. Vanasti kutsutigi teda mõnel pool metsarotiks, enamasti küll oravhiireks. Tal on ilusad mustad pärlitena säravad silmad. Tavaliselt on niisugused suured silmad nendel loomadel, kes tegutsevad pimedas. Nii ka lagrits. Päev läbi pöönab ta oma urus kivide, vahel mõne puujuurika all. Alles siis, kui hämaraks läheb, ilmub ta välja ja asub jahile. See loomake tegutseb kui tõeline kiskja. Kõik, mis liigub ja millest vaid jõud üle käib, võib tema saagiks langeda. Osavalt haarab ta õhust kõikvõimalikke ööliblikaid ja mardikaid. Ei anna armu ka hiirtele. Väga meeldivad lagritsale teod. Mõnel pool, kus tigused palju, võib ta nendest toitudagi. Lagritsale meeldib einestada ühes ja samas paigas. Niisugusele toiduplat-sile koguneb aja jooksul terve kuhil tühjaks söödud teokarpe. Tühje teokarbihunnikuid võib leida ka rästaste "toidulaualt", kuid need on teistmoodi puruks taotud. Loodusetundja võib kohe öelda, kelle "toidulauaga" tegemist.

Kui nälg kustutatud, asub lagrits tualetti tegema. Selleks valib ta mõne mätta või kivinuki ja sätib end tagajalgadele istuma. Kõigepealt "pestakse" nägu, siis kõrvad ja kõrvatagused. Lõpuks kammitakse läbi kogu kasukas.

Väga meeldib lagritsatele mängida. Väsimatult aetakse üksteist taga. Olen näinud niimoodi koos mängimas korraga viit lagritsat, valged sabatutid välkumas.

Seal, kus lagritsad elavad, võib kevaditi öösel kuulda isemoodi krigisevaid hääliitsusi. See on emalagritsate pulmalaul. Poegade ilmaletoomiseks ehitab ema uue pesa ja kaitseb seda raevukalt tülitajate eest. Pesavaikuses sirgub tasapisi kolm kuni kaheksa poega.

Suve lõpul muutub nii poegadele kui täiskasvanud lagritsatele peamiseks söömine. Nüüd söövad nad enamasti õlirohkeid seemneid ja magusaid puuvilju. Hoolega võetakse kaalus juurde. Süüa tuleb terve talve jagu ette. Talve veedavad need loomakesed talveunes. Selleks ehitatakse soe sambla või lehekõduga vooderdatud urg. Vanasti pugesi nii mõnigi lagrits talvituma juurviljakeldrisse. Inimesed arvasid siis, et sinna tuldi juurvilja sööma. Seda pattu küll ühelgi lagritsal hinge peal ei ole. Talvel ei ole neil muud soovi kui rahulikult tukkudes uus kevad ära oodata.

Lagritsat ja tema lähimaid sugulasi kutsutakse unilasteks. Eestis on neid sugulasi vaid üks – sarapuudes elav pähklinäpp.

Lagrits on tänapäeval nii haruldane, et kui juhtud teda kohtama, oled õnnega koos. Oma leiust kirjuta siis tingimata ajakirjale või loodusmuuseumile.

REIN MARANI tekst ja fotod

MARI LUULETAB

8-aastane Mari elab väikesel Vilsandi saarel. Mari koolil on ebatavaline nimi – Vilsandi kodukool. Eelmisel aastal õppis koos Mariga seal veel Mari 10 aastane õde Juula ja ilma-jaama Oskar.

Kodukooli õpetajaks on Mari ja Juula ema, aga tunnistustele tema hindteid ei pane. Seda tehakse Kihelkonna Põhikoolis. Enne tuleb aga Maril ja Juulal muidugi näidata, mida nad on selgeks õppinud.

MINA

Minu nimi on Mari
mu voodi on nari.

Ukse ees meil pole taba,
aga mul on ilus naba.

Hommikul ma sisse magan,
päev on ammu akna taga.
Veidi ärkan, lähen kooli,
isa keerab auto rooli.

Hindeks on mul ikka viis,
kodus ootab toiduks riis.
Siis ma lähen tuttu,
siin ei ole mingit juttu.

VANAEMA

Vanaema meil hea ja hell,
tal on lumivalge kell.
Tallinnas on tema kodu,
lapselapsi terve rodu.

Pojapojad teevad sikku,

Kröödal suus on neli kikka.
Krööda mängib vaibal üksi,
järsku tuleb kaka püksi.

KOOLILAPS

Hommikul vara ärkab,
siis kui lillekene tärkab.

Nüüd ta jookseb kähku õue,
tuulehoog nüüd poeb tal põue.

Siis ta jookseb kooli juurde,
sealt ta läheb klassi suurde.

Õpib seal ta väga palju,
teab, kus kohas miuke kalju.

Siis ta läheb koju kähku,
vanemad ta hindteid nähku.

Suvel ema aitamas. Juula ja Mari ning nende vend Ott, kellest sellel kuul ka koolilaps sai.

Pildistanud Mari vanaema

Talvel suurest koolis tagasi kodusaarele pöördu-
mas. Kas märkate köit, mis käijaid ühendab? See
on ohutuse pärast. Aga suurtes seljakottides on
toidukraam ja muud tarbeasjad. Talvel on sageli nii,
et saarele ei pääse ka paadi ega autoga.

ILLIMAR
VALG

Illimar Valg
Võhmast.
4aastat vana

MEIE AITAME VÄIKESI LOOMI

Meie õega aitame kodus väikesi loomi. Ükskord nägin kapsaliblikat kardina küljes. Ta oli kõrgel üleval ja ma ei saanud teda kätte. Õde ka ei saanud. Raputasin kardinat, et liblikas alla lendaks. Liblikas lendas madalale kardina külge. Proovisin teda rätikuga võtta, aga ei saanud. Siis ma kutsusin õe jälle appi. Õde võttis liblika pihku, pani kaks pihku kokku nii, et liblikas ära ei lendaks ja haiget ei saaks. Siis viis õde liblika õue. Õues pani õde liblika maha ja tuul tõstis liblika õhku. Liblikas hakkas tiibadega lehvitama ja lendas ära.

Me oleme ka herilasi akna pealt rätikuga päästnud ja õue viinud. Kui me vett vanni laseme, siis vaatame

TEEME LAHTI POSTIPAUNA

I klassi poisile Magnusele anti ülesandeks kirjutada kodust ja loodusest. Magnuse isa arvates kirjutas Magnus päris omapärase loo. Isa otsustas selle TÄHEKESELE saata – ehk on teistelgi huvitav lugeda.

enne, kas sinna mõnda ämblikku pole sattunud. Aitame ämbliku van-
nist välja.

Magnus Kvell
Ahula Algkool

MINU KODUKÜLA

Minu koduküla on Harmi küla. Siin on 17 peret. Seega võib kokku lugeda 17 suitsu, kui kõik perenaised süüa teeksid. Igatahes on iga laua ääres rohkem või vähem suid. Nii mõnedki on läinud laia ilma tarkust taga nõud-
ma. Tutvustan teilegi oma naabreid talu nime järgi.

Küla vahel ringi liikudes võin kohata Sillaotsa Liidet ja tema abivalmis poega Hillarit. Võin lehvitada ka Raja talus elavale Elvile. Vahevälja Andres on tegelikult see sportlik noorepoolne vanahärra Aali, kes jalgrattaga küla vahel krossi sõidab. Vesiloigu talus elab proua Laine.

Männikul elavad Leo ja Valve. Valve oli Äksi poes müüja. Anne ja Ermo ehitavad maja, aga töö on veel pooleli. Minu kodu teetsast sõidavad oma asju ajama Kivikatku Arvo ja Maria. Kaugemal on juba Maasikmäe Anna ja Gerhard. Äksi peale jääb Lillemäe Valli ja Raul.

Stopp! Vist aitab. Ette rutates olen kindel, et lähapäevil kohtan ma veel Taagi ja Heini valget "pirukat". Sireli talus on palju lambaid. Neid toimetab peremees Tiit. Pereema Lenne on õpetaja. Pargi talus on pikk lipuvarras. Pühade puhul lehvib seal sinimust-valge lipp. Mida veel? See ongi lühike jutt minu koduküllast.

Kairi Jaanus
Harmi Põhikool

NÖPSIK

Mu koera nimi Nöpsik, tal hamba vahel topsik. Seal topsi sees on piim, ja piima joob ta siin..

Mu armsa koera lemmikud on küpsised ja kommid, ja veel on tema lemmikud kirju pall ja valge lammast.

Maarja Brenner
Kose Keskkool

Hanna Kriiska Pärnust. 4 aastat vana

I klassi Mari läheb esimestel koolipäevadel kooli koos emaga. Ema selgitab ja õpetab, kust üle tee minna, mida tähele panna.

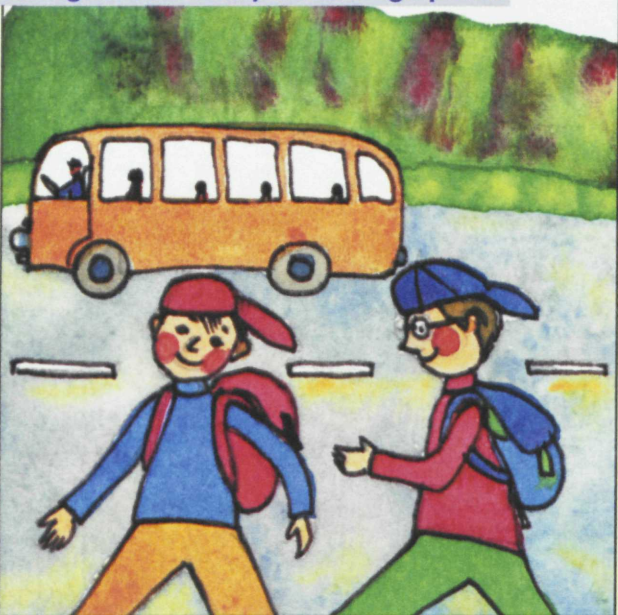
Kõige kindlam sõidutee ületamise koht on ristmik, millel on foor. Ületan sõidutee, kui põleb roheline foorituli.

Mina sõidan kooli bussiga. Peatusest lähen ülekäigurajale. Ka seal peab igaks juhuks ettevaatlik olema.

Minu kooliteel polegi kõnniteed. Käime sõbraga vasakul teepeenral nagu peab.

Üle tee minnes vaatame, et vasakult ja paremalt ei tuleks sõidukeid. Auto kaugust on raske hinnata. Seepärast parem oodata kui riskida.

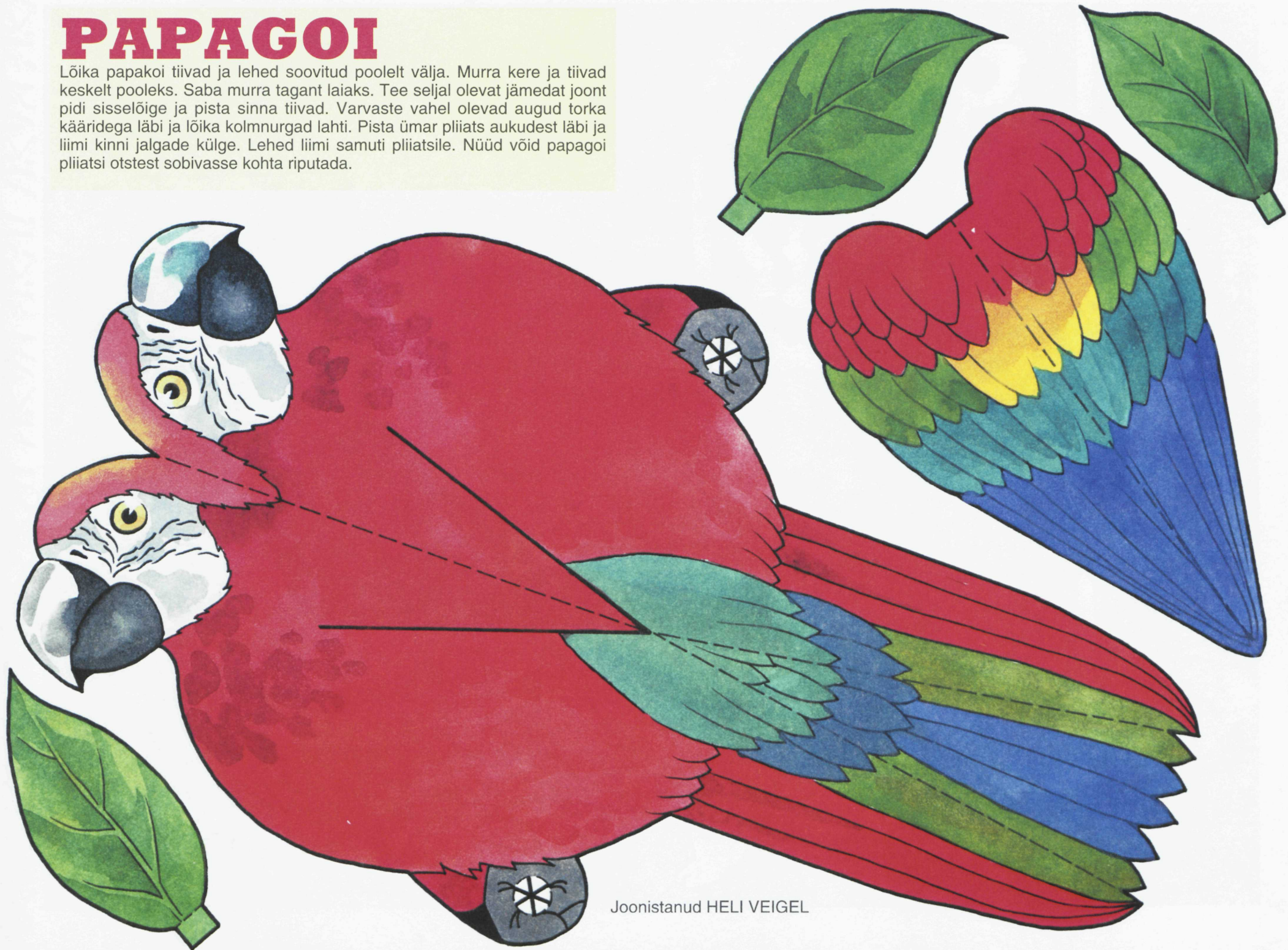
Tunnid on läbi, nüüd koju. Mina küll sellise kambaga sõiduteele ei torma

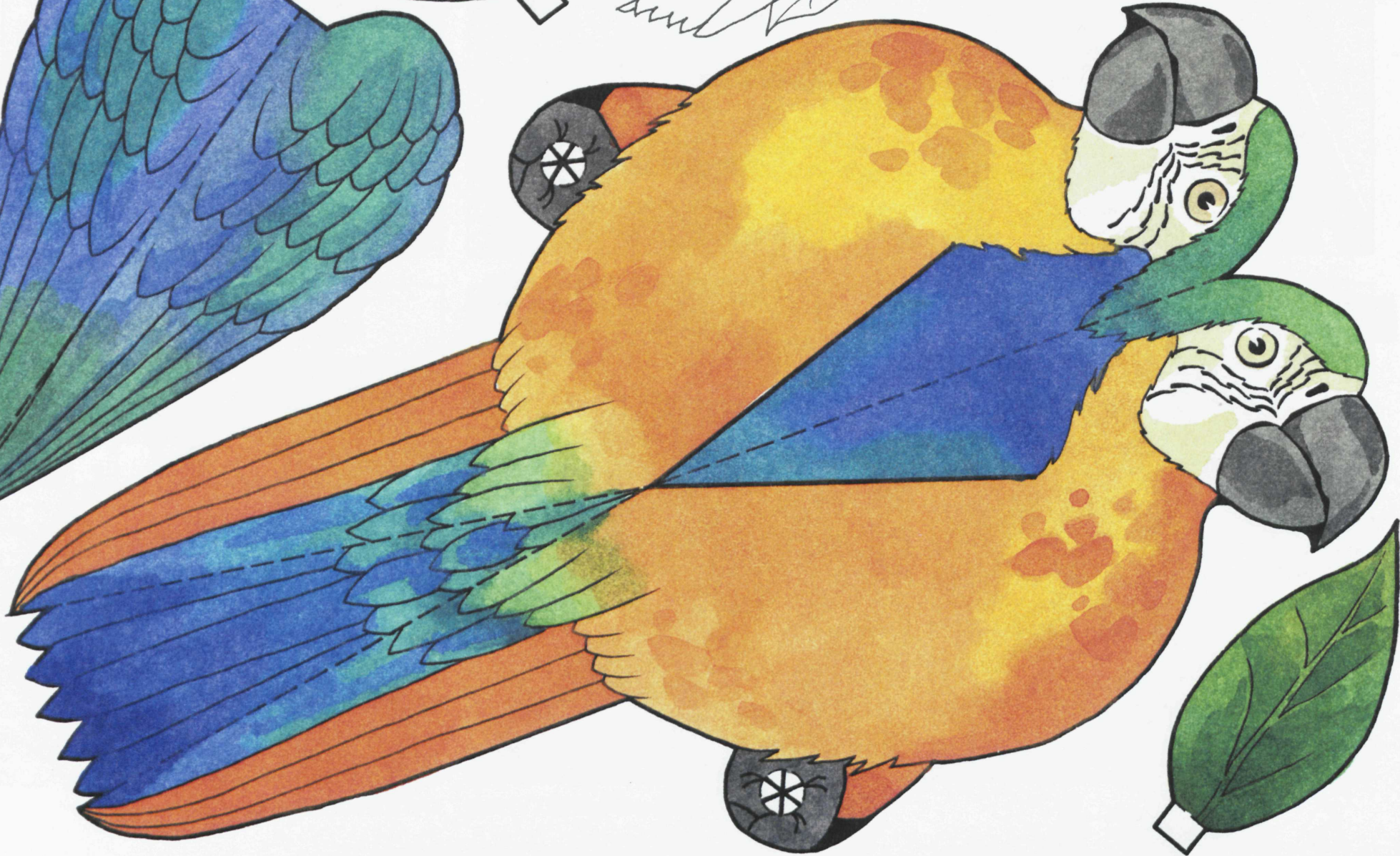
Joonistanud KELLI KAGOVERE

PAPAGOI

Lõika papagoi tiivad ja lehed soovitud poolelt välja. Murra kere ja tiivad keskelt pooleks. Saba murra tagant laiaks. Tee seljal olevat jämedat joont pidi sisselõige ja pista sinna tiivad. Varvaste vahel olevad augud torka kääridega läbi ja lõika kolmnurgad lahti. Pista ümar pliats aukudest läbi ja liimi kinni jalgade külge. Lehed liimi samuti pliatsile. Nüüd võid papagoi pliatsi ottest sobivasse kohta riputada.

Joonistanud HELI VEIGEL

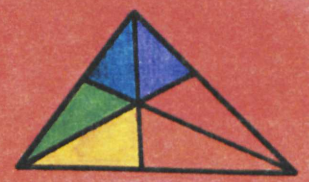
KIRJUTA VÕLUTABELI KESKELE ÕIGE NUMBER! MIS SEE VÕIKS OLLA? SELLE LEIDMISEKS LIIDA ERALDI KÕIKI RIDASID JA DIAAGONAAL!

4	9	2
3		7
8	1	6

KAS PEETER ON AUS POISS? SEE SELGUB, KUI VURID VÄLJA, KUST VÕTAB TA PALLI OSTMISEKS RAHA: KAS EMA KÄEKOTIST VÕI ENDA TASKURAHAST.

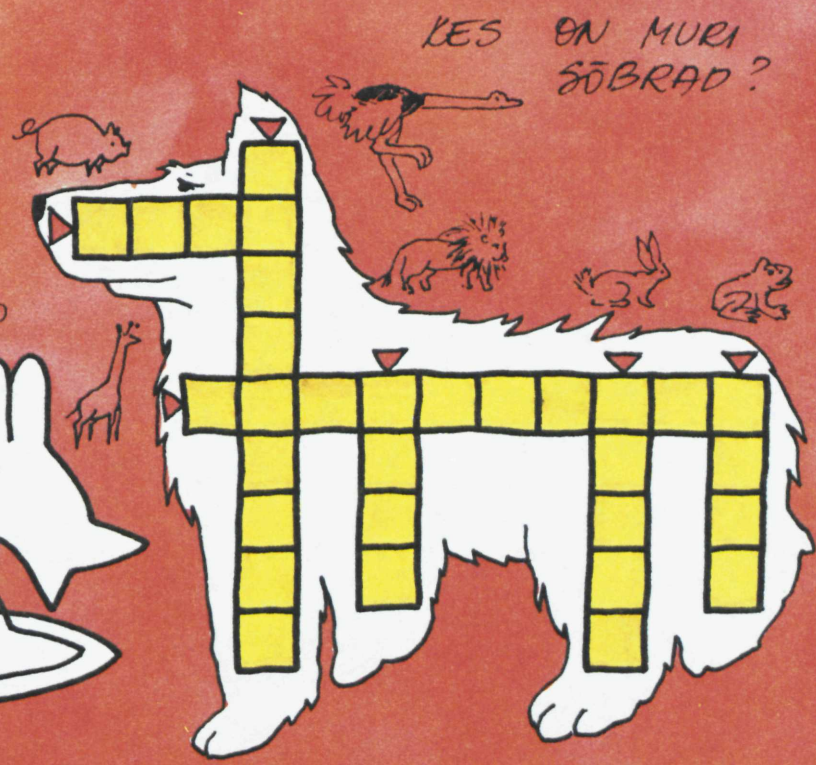
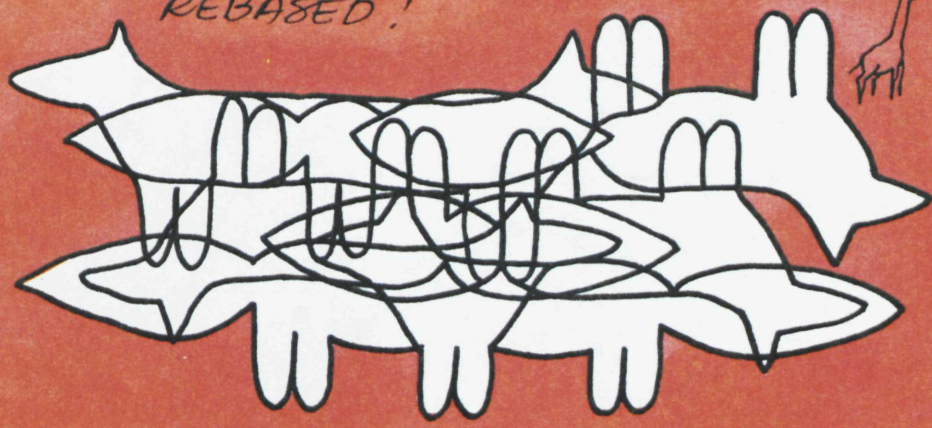

Joonistanud HELI VEIGEL

MITU KOLMNURKA JA KOKKU MIT LETAD?

LOE ÜLE KÕIK METSAS LIPPAVAD REBASED!

KES ON MURI SÕBRAD?

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse address:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

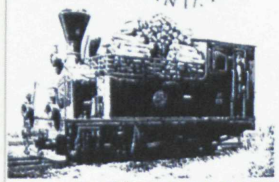

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 698
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
TIINA
REINSALU

EESTI KITSARÖÖPMELINE RAUDTEE
1896 - 1996

FDC

EMMASTE

EESTI RAHVAMUSEUMI KOGUDE POHJAL

ESIMESE PÄEVA ÜMBRIK

Valminud on uus postmark. Margi ilmumise päeva märgitakse alati ka uue ümbriku valmimisega. Pilt ümbrikul on samal teemal, mis on margil. Seega täiendab marki. Seda ümbrikku nimetamegi esimese päeva ümbrikuks. Uuri nüüd ülal vasakul olevat ümbrikku. Postmark lasti välja siis, kui Eesti kitsarööpmeline raudtee sai saja aastaseks. Postmargi sünnipäeval kasutatakse ka erilist esimese päeva templit. See kajastab margi sisu ja sellelt leiad margi ilmumise kuupäeva. Esimese päeva templiga võib kustutada ainult seda marki, millele ta on mõeldud ja ainult ilmumise päeval. Esimese päeva

ümbrik, sellele kleebitud mark ja esimese päeva tempel moodustavad terviku ja on kogujate seas väga hinnatud. Ümbrikul näed tähti FCD (lühend inglise keelest First day cover), mis tähendab: esimese päeva ümbrik.

MAKSIMUMKAART

Mida tähendab maksimum? See on kõige rohkem või suurim, mida võib saada või saavutada. Maksimumkaart on selline postkaart, mille sisu on sama mis postmargil. Seejuures ei pea pildil olema koopia margi omast. Mark kleebitakse selle kaardi pildi poolele ja sellele lüüakse samasisuline tempel. Siit saamegi maksimumi: kaart, mark ja tempel – kõik omaval seotud. On mitmeid võimalusi sellist kaarti saada. Näiteks ilmus sel aastal postmark Vilsandi tuletornist. Kui sul on sellest tornist foto või postkaart, siis kleebi sellele vastav mark ja seda saab tembeldada Vilsandil kasutatava eritempliga. Maksimumkaardid on alati väga ilusad ja huvitavad, nende kogu aga eriti nauditav.

Osip Benenson

VORMSI

3.30 EESTI

RUHNU

3.30 EESTI

Suur Mõnasmägi (318 m), Baltimaade kõrgeim koht
Suur Mõnasmägi (318 m), the highest point in the Baltic countries

POSTI